

GİRİŞ

12 Eylül Anayasası olarak adlandırılan 7 Kasım 1982 Pazar günü yapılan halkoylaması sonucu yüzde 91.17 oy oranıyla kabul edilen Türkiye Cumhuriyeti Anayasası bugüne kadar 16 kez değişikliğe uğramıştır. Bu düzenlemelerle 194 maddelik 12 Eylül Anayasası'nın toplam 80 maddesi değiştirilmiştir. 1982 Anayasası'nın antidemokratik bir kısım maddelerinde iyileştirmeler yapılırken, 1999 yılında yapılan bir değişiklikle özelleştirmelerin anayasa hükmü haline gelmesi, kamu hizmeti imtiyaz sözleşmelerine tahkim şartı konulması ve bu sözleşmelerin Danıştay denetiminden geçirilmesinin sınırlandırılması gibi değişikliklerle piyasalaştırma sürecinin eksikleri tamamlanmıştır. Bu değişikliklerin içeriği ayrıca tartışma konusu olmakla birlikte, siyasi yasaklarla ilgili anayasanın geçici maddesi gereği zorunlu olarak halk oylamasına gidilmesi dışında anayasada yapılan tüm değişiklikler halkoylamasına gerek duyulmadan yasama organı olan TBMM'de gerçekleştirilmiştir. Siyasal istikrarı sağlamasıyla övünen ve TBMM'de çoğunluğa sahip olan AKP iktidarları döneminde ise yasama organı uzlaşma zemini olmaktan çıkarılmıştır. 12 Eylül 2010 tarihinde ikinci kez anayasa değişikliği için referanduma gidilmek zorunda kalınmıştır. Yasama organının uzlaşma zemini olmaktan çıkarılması ve yürütmenin baskısı altına alınmasının bir sonucu olarak icraata yönelik meşruluk arayışı halkoylamasına taşınmaktadır. Ancak bugün her kesimin eleştirdiği, AKP iktidarının bile ortadan kaldırdığını savunduğu 12 Eylül Anayasası'nın da yüzde 90'ları aşan çoğunlukla kabul edilmiş olmasının, her zaman çoğunluğun meşruluk kazandırmadığının açık kanıtı olduğu bilinmelidir.

Bugün anayasada yapılmak istenen ve referanduma sunulan değişiklikleri hazırlayan AKP, ne TBMM'de yer alan partilerden, ne de seçim barajını aşamayarak TBMM'ye giremeyen partilerden görüş ve öneri almamıştır. Pakete yönelik eleştirileri, düzeltme önerilerini dikkate almadığı gibi, kimi düzenlemeleri referanduma gerek olmaksızın TBMM'den geçirme önerilerini de yok saymıştır. Bu dayatma anlayışı nedeniyle bugün birbirleriyle ilgisi olmayan çok sayıda düzenlemeye, yapılacak tek bir oylama ile halk "evet" ya da "hayır" demeye zorlanmaktadır.

Toplumsal kesimlerin de görüşleri alınmadan hazırlanan değişiklik paketi yine AKP milletvekillerinin oyları ve AKP'den seçilerek Cumhurbaşkanı olan Abdullah Gül'ün onayı ile 13 Mayıs 2010 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. Ardından 111 milletvekilinin başvurusu üzerine Anayasa Mahkemesi kimi ayrıntı hükümlerin Anayasa'nın değiştirilemez hükümlerine aykırı olduğu gerekçesiyle iptaline karar vermiştir. Yüksek Seçim Kurulu'nun 2 Ağustos 2010 tarihinde verdiği karara göre de iptal edilen bölümler dışında kalan hükümler 12 Eylül 2010 tarihinde oylanacaktır.